

Kuhmossa 29.4.2019

KOKOUSAIKA	Keski viikko 8. toukokuuta 2019 kello 18.00-		
KOKOUSPAIKKA	Seurakuntasali, Kirkkotie 6-8		
KÄSITELTÄVÄT ASIAT			
		Liite	
(1.)	25 §		KOKOUKSEN AVAUS
(2.)	26 §		KOKOUKSEN LAILLISUUDEN JA PÄÄTÖSVALTAISUUDEN TOTEAMINEN
(3.)	27 §		PÖYTÄKIRJANTARKASTAJIEN JA ÄÄNTENLASKIJOIDEN VALINTA
(4.)	28 §		TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN
(5.)	29 §	1	VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖS
(6.)	30 §	2	VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN TILIVELVOLLISILLE TILIKAUDELTA 1.1.2018- 31.12.2018
(7.)	31 §	3, 4, 5, 6, 7, 8	KUHMON KIRKON MUUTOSTYÖN URAKKATARJOUKSET
(8.)	32 §		TALOUSARVIOMUUTOS 2019
(9.)	33 §		MUUT ASIAT
(10.)	34 §		ILMOITUSASIAT
(11.)	35 §		VALITUSOSOITUS JA KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN
PUHEENJOHTAJA			
	<hr/>		
	Tuomas Kettunen		
PÖYTÄKIRJANPITÄJÄ			
	<hr/>		
	Satu Ylönen		

KOKOUSAIKA	Keskiviikko 8. toukokuuta 2019 kello 18.00-18.48	
KOKOUSAIKKA	Seurakuntasali, Kirkkotie 6-8, Kuhmo	
LÄSNÄ OLLEET JÄSENET	Harinen Tauno Heikura Pentti Huotari Anita Huotari Niina Huotari Sanna Huusko Martti poissa, varajäsen Antti Sallinen Inget Maija Jaakkola Aino Kettunen Tuomas Komulainen Lauri Korhonen Anita Kovalainen Irma Kuula Mauri Kärnä Heimo Lankinen Jukka Lipsonen Alli Lundberg Eine Malinen Liisa Malinen Maire Mikkola Jaakko poissa, varajäsen Martti Hannikainen Määttä Rauha Oinas-Panuma Elisa Tervämäki Aimo	
MUUT		
ASIAT	§§ 25- 35	
	Puheenjohtaja	Pöytäkirjanpitäjä
	Tuomas Kettunen	Satu Ylönen
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS	Aika ja paikka Kuhmossa . .2019	
	Aino Jaakkola	Lauri Komulainen
PÖYTÄKIRJA ON OLLUT YLEISESTI NÄHTÄVÄNÄ KIRKKOHERRANVIRASTON ILMOITUSTAULULLA	Aika	
	Todistaa	Allekirjoitus

(1.) 25 § KOKOUKSEN AVAUS

Kirkkovaltuuston kokouksen alussa pidetään alkuhartaus.

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 18.00, minkä jälkeen kirkkoherra Timo Suutari piti alkuhartauden.

(2.) 26 § KOKOUKSEN LAILLISUUDEN JA PÄÄTÖSVALTAISUUDEN TOTEAMINEN

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika sekä paikka ja siihen on liitettävä luettelo käsiteltävistä asioista. Kutsu asialuetteloineen on lähetettävä kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston jäsenille viimeistään viikkoa ennen kokousta sekä pidettävä seurakunnan ilmoitustaululla viikon ajan ennen kokousta (KJ 8:5). Seurakunnan toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla (KL 7:4).

Kokouskutsut asialistoineen on postitettu kirkkovaltuuston ja –neuvoston jäsenille 30.4.2019 ja kokouskuulutus asialistoineen on ollut nähtävillä kirkkoherranviraston ilmoitustaululla 13.5.2019 alkaen.

Alkuhartauden jälkeen toimitetaan nimenhuuto. Kun nimenhuuto on toimitettu, valtuuston on todettava, onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

Toimitetussa nimenhuudossa paikalla todettiin olevan 21 varsinaista valtuuston jäsentä ja kaksi varajäsentä

Päätösehdotus:

Todetaan, että kirkkovaltuuston kokous on Kirkkojärjestyksen 8 luvun 5 §:n mukaisesti laillisesti kokoon kutsuttu ja että se jäsenmäärään nähden on Kirkkolain 7 luvun 4 §:n mukaisesti päätösvaltainen.

PÄÄTÖS: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

(3.) 27 § PÖYTÄKIRJANTARKASTAJIEN JA ÄÄNTENLASKIJOIDEN VALINTA

Päätösehdotus:

Kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa, jotka tarvittaessa toimivat myös ääntenlaskijoina. Pöytäkirjantarkastajien valinnassa noudatetaan aakkosjärjestystä.

PÄÄTÖS:

Kirkkovaltuusto valitsi pöytäkirjantarkastajiksi Aino Jaakkolan ja Lauri Komulaisen

(4.) 28 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEEN

Päätösehdotus:

Esityslista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

PÄÄTÖS:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

(5.) 29 § VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖS

Kirkkoneuvosto 20.3.2019 § 53

Kirkkojärjestyksen 15 luku: Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous

5 §: Talousarviovuodelta on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viran haltija. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan kirkkovaltuuston käsiteltäväksi. Kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen viimeistään tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

6 §: Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on annettava myös tietoja sellaisista toimintaan ja talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa. Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Toimintakertomuksessa on myös annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta.

Tasekirja, liite 6.

Päätösehdotus (talouspäällikkö):

Kirkkoneuvosto

- 1) käsittelee seurakunnan tilinpäätöksen vuodelta 2018;
- 2) esittää kirkkovaltuustolle, että tilikauden ylijäämä 541 148,71 € kirjataan taseeseen tilikauden yli-/alijäämätilille;
- 3) allekirjoittaa tilinpäätöksen ja päättää luovuttaa sen tilintarkastajille ja edelleen kirkkovaltuustolle, joka päättää sen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

Talouspäällikkö esitteli talousarvion keskeiset kohdat ja kirkkoherra toimintakertomuksen. Keskusteltiin tilinpäätöksestä. Toimintakertomuksen lähetystyön kokousten osallistujamäärien virheet korjattiin. Kirkkoneuvosto pyysi työhyvinvointikyselyn tulokset esiteltäväksi seuraavassa kirkkoneuvoston kokouksessa.

PÄÄTÖS: Kirkkoneuvosto hyväksyi päätösehdotuksen kohdat 1,2 ja 3.

Pöytäkirjantarkistajien nimikirjaimet

Tilinpäätös liitteessä 1.

PÄÄTÖSEHDOTUS:

Kirkkovaltuusto hyväksyy vuoden 2018 tilinpäätöksen.

PÄÄTÖS: Päätösehdotus hyväksyttiin.

(6.) 30 § VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN TILIVELVOLLISILLE TILIKAUDELTA
1.1.2018- 31.12.2018

Kirkkoneuvosto 24.4.2019 § 64

Kirkkovaltuuston valitsema tilintarkastusyhtiö BDO Audiator Oy, JHTT-yhteisö on 27. maaliskuuta 2019 antanut varainhoitosäännössä ja kirkkojärjestyksessä tarkoitetun tilintarkastuskertomuksen suorittamastaan Kuhmon seurakunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksesta tilikaudelta 1.1.- 31.12.2018.

Tarkastuksen tulokset:

Seurakunnan hallintoa on hoidettu laillisesti ja päätösten mukaisesti.

Seurakunnan sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Seurakunnan tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä:

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Tilintarkastuskertomus on liitteessä 1.

Tilintarkastuksen yhteydessä tilinpäätökseen on tehty tilintarkastajan ehdottamia tekstimuutoksia ja tarkennuksia, jotka eivät vaikuta tilikauden tulokseen. Muutoksista on luettelo liitteessä 2.

Päätösehdotus:

Kirkkoneuvosto esittää, että kirkkovaltuusto päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

PÄÄTÖS: Kirkkoneuvosto hyväksyi päätösehdotuksen.

Tilintarkastuskertomus liitteessä 2.

PÄÄTÖSEHDOTUS:

Kirkkovaltuusto päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

PÄÄTÖS:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

(7.) 31 § KUHMON KIRKON MUUTOSTYÖN URAKKATARJOUKSET

Kirkkoneuvosto 24.4.2019 § 66

Kuhmon seurakunta on pyytänyt tarjoukset avoimella tarjouspyynnöllä, joka on julkaistu työ- ja elinkeinoministeriön pitämällä ilmoituskanavalla (www.hankintailmoitukset.fi) 7.3.2019 LVIA-urakasta (ilmoitus nro 2019-005011), sähköurakasta (ilmoitus nro 2019-005014) sekä rakennusurakasta (ilmoitus nro 2019-004988).

Määräaikaan 9.4.2019 klo 12.00 mennessä tarjouksia oli jätetty seuraavasti

<u>LVIA-urakka:</u>	Tarjoushinta (alv 24%)	
LVI-Aitta Oy	369 520,00 €	(Liite 3)
Sotkamon Porakaivo Oy	316 691,04 €	(Liite 4)

<u>Sähköurakka:</u>	Tarjoushinta (alv 24%)	
Kuhmon Sähkö Oy	49 600,00 €	(Liite 5)
Paikallis-Sähkö Oy	29 946,00 €	(Liite 6)

Rakennusurakka:
Ei tarjouksia

Kuhmon Rakennuspojat on valittu kirkkoneuvoston kokouksessa 5.12.2018 § 125 Kuhmon kirkon ympäristön pinnantasausurakkaan. Koska kirkon muutostyön rakennusurakasta ei tullut yhtään tarjousta, Kuhmon Rakennuspojat Oy:ltä on pyydetty tarjous tuntitöinä tehtävästä rakennustyöstä (Liite 7). Suunnittelutoimisto Määtän mukaan rakennustöiden kustannusarvio on 41.130,00 euroa (alv 24%). (Liite 8)

Päätösehdotus (Talouspäällikkö):

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että se hyväksyy halvimman tarjoushinnan perusteella LVIA-urakkaan Sotkamon Porakaivo Oy:n tarjouksen ja sähköurakkaan Paikallis-Sähkö Oy:n tarjouksen. Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että se hyväksyy Kuhmon Rakennuspojat Oy:n tarjouksen rakennusteknisistä töistä tuntitöinä.

PÄÄTÖS: Kirkkoneuvosto hyväksyi päätösehdotuksen

Tarjoukset liitteissä 3, 4, 5, 6, 7 ja 8

PÄÄTÖSEHDOTUS:

Kirkkovaltuusto hyväksyy halvimman tarjoushinnan perusteella Kuhmon kirkon LVIA-urakkaan Sotkamon Porakaivo Oy:n tarjouksen ja sähköurakkaan Paikallis-Sähkö Oy:n tarjouksen. Kirkkovaltuusto hyväksyy Kuhmon Rakennuspojat Oy:n tarjouksen rakennusteknisistä töistä tuntitöinä.

Tauno Harinen jätti eriävän mielipiteen päätökseen. Liite 9

PÄÄTÖS: Päätösehdotus hyväksyttiin.

(8.) 32 § TALOUSARVIOMUUTOS 2019

Kirkkoneuvosto 24.4.2019 § 69

Kuhmon kirkon peruskorjaukseen on varattu vuoden 2019 talousarvioon 400 000,00 euroa. Lämmitysjärjestelmän muutoksen kustannus urakkatarjousten perusteella on noin 437 800 euroa. Peruskorjausinvestointiin sisällytetään myös kirkkoneuvoston aiemmin hyväksymät kirkon ympäristön pinnantasaus urakka (KN 11/2018 §125), jonka kokonaishinta on 31 000,00 euroa sekä Livady Oy:n rakennekatselmus ja rakennushistoriaselvitys (KN 11/2018 § 126) yhteissummaltaan 37 696 euroa. Kun investointeihin lasketaan lisäksi peruskorjauksen suunnittelukustannukset, investointien kokonaissummaksi vuonna 2019 muodostuu noin 530 000 euroa.

Päätösehdotus (talouspäällikkö): Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että vuoden 2019 talousarvioon tehdään muutos siten, että kirkon peruskorjausinvestoinnin talousarvioon lisätään 130 000 euroa, jolloin vuoden 2019 kokonaisinvestoinniksi tulee 530 000 euroa.

PÄÄTÖS: Kirkkoneuvosto hyväksyi päätösesityksen.

Päätösehdotus:

Kirkkovaltuusto hyväksyy vuoden 2019 talousarvioon muutos siten, että kirkon peruskorjausinvestoinnin talousarvioon lisätään 130 000 euroa, jolloin vuoden 2019 kokonaisinvestoinniksi tulee 530 000 euroa.

PÄÄTÖS:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

(9.) 33 § ILMOITUSASIAT

1. Kirkkohallitus on myöntänyt 187 500 euron avustuksen Kuhmon kirkon lämmitystapamuutokseen sekä rakennuksen ulkoseinien alaosien tiivistämiseen. Lämmitystapa muutetaan sähköstä maalämmöksi.
2. Kirkkoherra kertoi kirkon remontin alkavan 5.8. ja kestävän noin kymmenen viikkoa.
3. Kirkkoherra Timo Suutarin syntymäpäiväseurat kirkossa 11.5.2019 klo 15.00
4. Paloniemen leirikeskus on myytävänä Kiertonet.fi nettihuutokaupassa, joka päättyy 20.5.2019 klo 21.00

(10.) 34 § VALITUSOSOITUS JA KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja antoi kirkkolain 24 luvun mukaisen valitusosoituksen ja päätti kokouksen klo 18.48.

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevat muutoksenhakukiellot Seuraavista päätöksistä ei kirkkolain 24 luvun 5 §:n mukaan saa tehdä kirkollisvalitusta eikä hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin nojalla hallintovalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Julkista hankintaa koskevasta päätöksestä ei saa tehdä julkisista hankinnoista annetun lain mukaista valitusta, koska päätös koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua. Pöytäkirjan pykälät 25, 26, 27, 28, 33, 34, 35
	Erikseen säädetty muutoksenhakukiellot 1. Hallintolainkäyttölain 5 §:n 2 mom :n mukaan päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. 2. Muun lainsäädännön mukaan päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. 3. Hankintaa koskevista päätöksistä ei kirkkolain 24 luvun 8 a § 2 momentin nojalla saa tehdä kirkkolain mukaista oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta, jos asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan. Asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnyсарvon ¹ . Pöytäkirjan pykälät ja valituskieltojen perusteet:

HANKINTAOIKKAISU

Hankintaoikaisun tekeminen	Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön asianosainen voi tehdä hankintayksikölle kirjallisen hankintaoikaisun (Hankintalaki 80-83 §). Toimitusosoite Hankintaoikaisu toimitetaan hankintayksikölle. Hankintayksikön yhteystiedot: Kuhmon seurakunta Käyntiosoite: Kirkkotie 6- 8 KUHMO Postiosoite: Kirkkotie 6-8, 88900 KUHMO Sähköposti: kuhmo.seurakunta@evl.fi Hankintaoikaisu on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Hankintaoikaisun voi omalla vastuullaan lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä siitä, että sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin. Hankintaoikaisun on oltava perillä oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.
Hankintaoikaisun sisältö	Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi: – oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi – tiedot hankintaoikaisun kohteena olevasta päätöksestä – millaista oikaisua päätökseen vaaditaan – millä perusteilla oikaisua päätökseen vaaditaan Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

¹ Kansallisen kynnyсарvon suuruus on 60.000 € (tavarat –ja palvelut), 400.000 € (terveydenhoito –ja sosiaalipalvelut) ja 150.000 € (rakennusurakat), 500.000 € (käyttöoikeusurakat)

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja valitusaika	<p>Kirkollis- ja hallintovalitukset Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella.</p> <p>Valitusviranomaisen ja yhteystiedot:</p> <p>Itä-Suomen hallinto-oikeus</p> <p>Käyntiosoite: Puijonkatu 29 A 2 krs KUOPIO Postiosoite: PL 1744, 70101 KUOPIO Telekopio: 0295642501 Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi</p> <p style="text-align: right;">Valitusaika 30 päivää</p> <p>Kirkollisvalitus, pöytäkirjan pykälät: 29, 30, 32 Hallintovalitus, pöytäkirjan pykälät: 30 päivää</p> <p>Kirkollisvalitus alistusasiassa Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella.</p> <p>Valitusviranomaisen ja yhteystiedot: Valitusaika</p> <p>Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli 30 päivää</p> <p>pöytäkirjan pykälät: Käyntiosoite: Kuninkaankatu 22 A KUOPIO Postiosoite: PL 42 70101 KUOPIO Sähköposti: kuopio.tuomiokapituli@evl.fi</p> <p>Kirkkohallitus, pöytäkirjan pykälät: 30 päivää</p> <p>PL 210 (Eteläranta 8), 00161 Helsinki Telekopio: 09-1802 350 Sähköposti: kirkkohallitus@evl.fi</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö, pöytäkirjan pykälät: 30 päivää</p> <p>PL 29 (Meritullinkatu 10), 00023 Valtioneuvosto Telekopio: 09-135 9335 (kirjaamo) Sähköposti: kirjaamo@minedu.fi</p>
	<p>Valitus markkinaoikeuteen Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut kirjallisesti tiedon asemaansa vaikuttavasta ratkaisusta tai tarjousmenettelyn ratkaisusta ja sen perusteista sekä kirjallisen ohjeen asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi (valitusosoitus). Hankinta-asiaan muutosta hakevan on lisäksi kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön ilmoittamaan osoitteeseen viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Hankintayksikön yhteystiedot ovat edellä hankinta-ohjeissa koskevassa kohdassa.</p> <p>Markkinaoikeuden yhteystiedot Valitusaika 14 päivää</p> <p>Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle osoitettuna osoitteeseen:</p> <p>Postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 HELSINKI Käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, HELSINKI Telekopio: 0295643314 Sähköpostiosoite: markkinaoikeus@oikeus.fi</p>
Muutoksenhaku-ajan laskeminen	<p>Valitus- ja oikaisuvaatimusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista, tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.</p>
Valituskirjelmä	<p>Valituskirjelmässä <u>on ilmoitettava:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – valittajan nimi ja kotikunta – postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa – päätös, johon haetaan muutosta – miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi – perusteet, joilla muutosta vaaditaan <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.</p>

	<p>Valituskirjelmään <u>on liitettävä</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä – todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta – asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. <p>Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.</p> <p>Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella voidaan saattaa hankintalaissa (548/2007) tarkoitettu hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan. Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua. Asia voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnyksen.</p>
Valitusasiakirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusajassa päätöksessä mainitulle valitusviranomaiselle. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Oikeudenkäyntimaksu	<p>Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) 3 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa 90 euroa ja markkinaoikeudessa 226 euroa, jollei lain 6 tai 7 §:stä muuta johdu.</p>
	<p>Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>